

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) บทนี้จะเป็นการเสนอเกี่ยวกับการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาได้จาก

1. ตัวอย่างวิทยาลัยพยาบาลที่เปิดสอนในหลักสูตร 4 ปี ในสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ จำนวน 5 แห่ง โดยการเลือกสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็นตัวแทนของภาคต่าง ๆ คือ

ภาคเหนือ	วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก
ภาคกลาง	วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ
ภาคตะวันออก	วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี
ภาคใต้	วิทยาลัยพยาบาลสงขลา

2. ศึกษาประชากรของวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง โดยเลือกศึกษาอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาในสาขาการพยาบาล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 204 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร วารสาร และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอาจารย์พยาบาลทั่ว ๆ ไป และการสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อรวบรวมเป็นแนวในการสร้างแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามจากความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าและจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ตลอดจนคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาถึงความครอบคลุมและความเหมาะสมชัดเจนของถ้อยคำ ซึ่งแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์นำไปใช้ได้เลย ส่วนแบบสอบถามผู้วิจัยได้จัดพิมพ์และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล จำนวน 9 ท่าน ได้ทดลองตอบและตรวจสอบเนื้อหารายชื่อ เพื่อหาความตรงในเนื้อหาของแบบสอบถาม

4. นำข้อ เสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาขอคำปรึกษาและความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 แบบคือ

ก. แบบสำรวจ แบบสำรวจผู้บริหารและอาจารย์ในกิจกรรมทางวิชาการย้อนหลัง

1-3 ปี ครอบคลุมด้าน

1. การให้บริการแก่สังคม ในกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมทางการพยาบาลและอื่น ๆ
2. เอกสารทางวิชาการ เช่น หนังสือ-ตำรา เอกสาร คู่มือ บทความในวารสาร และอื่น ๆ
3. งานวิจัยเดี่ยว และ/หรือ กลุ่ม

ลักษณะของแบบสำรวจจะเป็นคำถามปลายเปิด (Opened End) ให้ผู้บริหารและอาจารย์กรอกข้อความตามความเป็นจริงที่ได้เคยปฏิบัติ และบางส่วนผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมเพิ่มเติมจากสรุปรายงานของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง

ข. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการและหัวหน้าแผนกวิชาอนามัยชุมชน โดยกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. บทบาทของอาจารย์พยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนใน
อนาคต
2. โครงการทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในอนาคต 1-3 ปีข้างหน้า

ค. แบบสอบถาม แบบสอบถามผู้บริหารและอาจารย์ในการปฏิบัติบทบาททางวิชาการที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน มี 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบ เลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ และแบบเติมข้อความ (Opened End) จำนวน 1 ข้อ
- ตอนที่ 2 ความคิด เห็นของอาจารย์พยาบาลต่อหลักการสาธารณสุขมูลฐาน ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ (Rating Scales) จำนวน 11 ข้อ
- ตอนที่ 3 การปฏิบัติบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในปัจจุบันที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน แบ่งเป็น 3 ด้านคือ
- ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 11 ข้อ
  - ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม จำนวน 10 ข้อ
  - ด้านการร่วมมือและประสานงาน จำนวน 6 ข้อ
- ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เสนอต่อผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัยพยาบาล เพื่อขอสัมภาษณ์ สํารวจข้อมูล และแจกแบบสอบถามแก่อาจารย์พยาบาลทั้ง 5 แห่ง และขอรับสำเนาหนังสือการอนุมัติให้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลตามวิทยาลัยต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อทำการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ในระหว่างนั้นผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเอกสารทางวิชาการ รายงานการสรุปของวิทยาลัยพยาบาล และสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ/หรือ หัวหน้าแผนกวิชาอนามัยชุมชน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน มีจำนวนดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืนในวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง

สถาบันการศึกษาพยาบาล	ผู้บริหาร			อาจารย์		
	แจก	รับคืน	ร้อยละ	แจก	รับคืน	ร้อยละ
วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช	13	10	15.38	33	32	23.02
วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	13	10	15.38	49	44	31.66
วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี	13	13	20.00	17	14	10.07
วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์	13	11	16.92	23	22	15.83
วิทยาลัยพยาบาลสงขลา	13	9	13.85	17	17	12.23
รวม	65	53	81.53	139	129	92.81

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก. แบบสำรวจ ข้อมูลที่ได้ เป็นกิจกรรมของอาจารย์พยาบาลในบทบาทด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์กิจกรรมที่บ่งชี้ถึงบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ที่มีลักษณะสนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐานไว้ 3 ประการคือ

1. สถานที่ให้บริการ เป็นชุมชนในเขตชนบทและชุมชนในเมืองนอก
โรงพยาบาล
2. กลุ่มผู้รับบริการ เป็นประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงาน
ในตำบล-หมู่บ้าน และหน่วยงานอื่น ๆ
3. ลักษณะของการบริการ เป็นบริการทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล
ในรูปของหนังสือ-ตำรา เอกสาร วารสาร ที่เผยแพร่แก่สังคม การ
ให้ความรู้โดยตรงในการจัดโครงการทางวิชาการต่าง ๆ และการ
เป็นวิทยากร ตลอดจนการให้ความร่วมมือ-ประสานงานกับหน่วยงาน
อื่น ๆ ในการช่วยพัฒนาชุมชน

ข. แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหาของการคาดคะเนบทบาท
ทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในอนาคต 1-3 ปีข้างหน้า

ค. แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์
โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (The Statistical Package for
the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามทั้งหมด ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ค่าความถี่
(Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลต่อหลักการสาธารณสุขมูลฐาน
เพื่อวิเคราะห์หา
- ค่าความถี่ (Frequencies) ของแต่ละระดับความคิดเห็น

- ค่าเฉลี่ย (Mean): โดยกำหนดให้
  - 3.50 - 4.00 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
  - 2.50 - 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
  - 1.50 - 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
  - 1.00 - 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- ทดสอบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น โดยใช้ T-test

ตอนที่ 3 การปฏิบัติบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในปัจจุบันที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการร่วมมือ-ประสานงาน วิเคราะห์

- ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยกำหนดให้

- 3.50 - 4.00 หมายความว่า กิจกรรมนั้นได้ปฏิบัติประจำสม่ำเสมอ
- 2.50 - 3.49 หมายความว่า กิจกรรมนั้นได้ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า กิจกรรมนั้นได้ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
- 1.00 - 1.49 หมายความว่า กิจกรรมนั้นไม่ได้ปฏิบัติเลย

- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- ทดสอบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติบทบาท โดยใช้ T-test

- วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

- ถ้าพบความแตกต่างของค่า เอฟ (F=Statistics) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระคู่ โดยการทดสอบค่า เอฟ ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' Test)